

Τι είναι οι Πατέρες της Εκκλησίας.

[/ Ορθόδοξη πίστη](#)

pateres_a_oikoumenikis_sinodou_1

Πατέρες και πατερικότητα της χριστιανικής θεολογίας

Πατέρες και Διδασκάλους της Εκκλησίας (ή, εν συντομία, απλώς Πατέρες της Εκκλησίας) ονομάζουμε τους χριστιανούς ιερείς όλων των βαθμίδων (αλλά και μερικούς που δεν ήταν ιερείς) που αναγνωρίστηκαν ως πνευματικοί διδάσκαλοι και αναδείχθηκαν ως συγγραφείς διατυπώνοντας, οριοθετώντας και υπερασπιζόμενοι το χριστιανικό δόγμα.

Κατά το δυτικό σχολαστικισμό, δηλαδή τη φιλοσοφική θεολογία που αναπτύχθηκε στη δυτική Ευρώπη μετά το Σχίσμα του 1054 και έφτασε στην ακμή της κατά το μεσαίωνα, η πατερική εποχή σταματά στον 6ο αιώνα μ.Χ. για τη δυτική Εκκλησία (τελευταίος δυτικός Πατέρας ο άγιος Ισίδωρος Σεβίλλης) και στον 8ο αιώνα για την ανατολική (τελευταίος ανατολικός Πατέρας ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός). Η νεώτερη ιστορική και φιλολογική έρευνα, που αναπτύχθηκε στη δύση και υιοθέτησε τα κριτήρια του σχολαστικισμού, υιοθέτησε και αυτή την ιδέα και διαχωρίζει την «πατερική γραμματεία» (τα έργα των Πατέρων μέχρι τον 8ο αιώνα) από τη «βυζαντινή γραμματεία», δηλαδή τα έργα των Βυζαντινών συγγραφέων μετά τον 8ο αιώνα.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία όμως θεωρεί ότι η θεολογία της είναι πάντα πατερική και μόνο στο βαθμό που συνεχίζει να είναι πατερική μπορεί να είναι επίσης έγκυρη και αληθής. Έτσι, διακρίνει φορείς του πατερικού της πνεύματος σε όλους τους χριστιανικούς αιώνες, από το 2ο (πρώτη μετά τους αποστόλους γενιά, άγιοι Κλήμης Ρώμης, Πολύκαρπος Σμύρνης, Ιγνάτιος Αντιοχείας ο Θεοφόρος κ.ά.) μέχρι τους υστεροβυζαντινούς χρόνους (π.χ. άγιοι Γρηγόριος Παλαμάς, 14ος αι., Μάρκος Ευγενικός, 15ος αι.) αλλά και μετά το Βυζάντιο (άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης, 18ος-19ος αι., οι Ρώσοι άγιοι του 19ου αι. Ιγνάτιος Μπραντσανίνωφ και Θεοφάνης ο Έγκλειστος, Ιννοκέντιος Βενιαμίνωφ κ.ά.), ενώ και σήμερα διαφαίνονται έντονα αρκετοί αυθεντικοί φορείς του πατερικού πνεύματος της εκκλησιαστικής θεολογίας, κάποιοι από τους οποίους έχουν αναγνωριστεί επίσημα ως άγιοι [π.χ. οι άγιοι Νεκτάριος Πενταπόλεως, Λουκάς ο Ιατρός, Ιωάννης της Σαγκάης (Μαξίμοβιτς), Νικόλαος Αχρίδος (Βελιμίροβιτς) κ.ά.], ενώ άλλοι, αν και δεν έχουν αναγνωριστεί «επίσημα», με εκκλησιαστική «απόφαση» οποιουδήποτε είδους,

αναγνωρίζονται στην πράξη ως τέτοιοι, όπως π.χ. οι άγιοι διδάσκαλοι Ιουστίνος Πόποβιτς, Σωφρόνιος Σαχάρωφ, Φιλόθεος Ζερβάκος κ.ά.

Η εμμονή της Εκκλησίας στην πατερικότητα της θεολογίας της οφείλεται στο ότι θεωρεί τους Πατέρες αγίους, δηλαδή ανθρώπους με αυθεντική, χριστιανικώς εννοούμενη, σχέση με την άκτιστη (θεϊκή) πραγματικότητα, και ως εκ τούτου αξιόπιστους εκφραστές της δογματικής διδασκαλίας της, στην εγκυρότητα της οποίας υπεισέρχεται και ο παράγοντας της «θεοπνευστίας». Το χριστιανικό δόγμα εκφράζεται με το «φωτισμό του Αγίου Πνεύματος» (δηλ. του ίδιου του Θεού) και όχι με διανοητικούς συλλογισμούς -αυτή είναι και η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στη φιλοσοφία και τη θεολογία.

Για την Εκκλησία, βέβαια, η διαφορά αυτή έγκειται όχι στην επίκληση «αγιοπνευματικού φωτισμού», δηλαδή «θρησκευτικής αυθεντίας», αλλά στην πραγματική ύπαρξη του υπερβατικού αυτού στοιχείου, αλλιώς (αν έχουμε και στις δυο περιπτώσεις οντολογικά και σωτηριολογικά συστήματα κατασκευασμένα με ανθρώπινες διανοητικές διεργασίες, που απλώς επικαλούνται, για λόγους κύρους, κάποια επαφή με το θεϊκό Επέκεινα) αντικειμενική διαφορά μεταξύ θεολογίας και φιλοσοφίας ουσιαστικά δεν υπάρχει.

Θεόδωρος Ρηγινιώτης, εκπαιδευτικός

Πηγή: askitikon.eu